

STANDARDY OCHRONY DZIECI PRZED KRZYWDZENIEM

**Procedury postępowania w przypadku krzywdzenia
dzieci opracowane dla
Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 1
w Poznaniu**

PREAMBUŁA

Niniejszy dokument powstał na podstawie podręcznika „Standardy ochrony dzieci” wydanym przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę oraz na podstawie projektu „Chronimy Dzieci – promowanie i wdrażanie Standardów Ochrony Dzieci w województwie wielkopolskim” i dyskursu dyrekcji oraz zespołu ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Standardy ochrony dzieci to cztery zasady, których przyjęcie sprawia, że dana instytucja jest bezpieczna dla dzieci. Personel potrafi zidentyfikować sytuacje stwarzające ryzyko krzywdzenia dziecka oraz podjąć działania profilaktyczne oraz interwencyjne.

Standard I – placówka ustanowiła i wprowadziła w życie politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem

Standard II – placówka monitoruje, edukuje i angażuje swoich pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu dzieci

Standard III – w placówce istnieją procedury zgłaszania podejrzenia oraz podejmowania interwencji w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dziecka

Standard IV – placówka monitoruje oraz okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi standardami ochrony dzieci

Standard I – placówka ustanowiła i wprowadziła w życie politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem

Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem określa:

- Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu
- Sposób reagowania placówki na przypadki podejrzenia, że dziecko doświadcza krzywdzenia i zasady prowadzenia rejestru interwencji
- Zasady bezpiecznych relacji personel-dziecko oraz dziecko-dziecko
- Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych dzieci
- Zasady bezpiecznego korzystania z internetu i mediów elektronicznych

Polityka jest opublikowana i promowana wśród całego personelu, rodziców i dzieci. Poszczególne grupy są z nią zapoznawane przez działania edukacyjne i informacyjne. Poprzez politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem realizowane są takie wartości, jak dobro dziecka oraz jego prawo do życia w bezpiecznym i zapewniającym rozwój otoczeniu.

W pracy indywidualnej i grupowej każdy pracownik pedagogiczny i niepedagogiczny kieruje się interesem dziecka oraz działa dla jego dobra. Świadoma praca z objawami, wynikającymi z zaburzeń i niepełnosprawności, polegająca na zauważaniu i uwzględnianiu potrzeb indywidualnych w bieżącym funkcjonowaniu dziecka zarówno w placówce jak i w domu, tworzeniu realnych, dostosowanych do możliwości dziecka Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych, nawiązywaniu i podtrzymywaniu znaczącej relacji z dzieckiem opartej na szacunku i otwartości, tworzeniu przestrzeni do wzajemnej komunikacji o myślach, emocjach, potrzebach.

Celem polityki „Standardów Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem” jest zapewnienie uczniom Szkoły Podstawowej nr 35 i dzieciom w Przedszkolu nr 187 sprzyjających warunków do nauki oraz rozwoju w atmosferze życzliwości, szacunku, akceptacji i bezpieczeństwa. Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracownika szkoły i innej osoby dorosłej z otoczenia dziecka jakiegokolwiek formy przemocy.

POLITYKA

Podstawa prawna: Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989r. (Dz. U. 1991 Nr 120 poz. 526 z późn. zm.), Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015 poz. 1390), Ustawa z dnia 06 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. 2016 poz. 1749), Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 2016 poz. 1822), Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964r. - Kodeks cywilny (Dz. U. 2017 poz. 459), Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks Karny (Dz. U. 2016, poz. 1137), Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. 2016 poz. 922), Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2017 poz. 682), Ustawa z dnia 9 marca 2023r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 535).

Krzywdzenie dziecka to każde zamierzone lub niezamierzone działanie osoby dorosłej, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychiczny dziecka. *(definicja Światowej Organizacji Zdrowia, WHO).*

Pracownicy placówki posiadają wiedzę i w ramach swoich wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci. Obowiązkiem osoby, która dowiadyuje się, że dziecko jest krzywdzone jest zatrzymanie krzywdzenia.

Interwencja prawna w sytuacji krzywdzenia dziecka rozumiana jest jako powiadomienie odpowiednich instytucji: policji, prokuratury, sądu rodzinnego i nieletnich o przestępstwie lub zagrożeniu dobra dziecka, w celu podjęcia przez te instytucje działań w ramach swoich obowiązków służbowych. Działania te zapobiegają krzywdzeniu dziecka, spowodują wyciągnięcie odpowiedzialności w stosunku do sprawcy i wesprą dziecko i rodzinę w sytuacji kryzysu.

Rolę i zadania nauczycieli oraz specjalistów w zakresie udzielania pomocy dziecku określa Ustawa o systemie oświaty, Ustawa Karta Nauczyciela, Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, Ustawa z dnia 9 marca 2023r o zmianie Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jak też Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. Odpowiedzialność nauczycieli, wychowawców, innych pracowników pedagogicznych oraz pracowników niebędących nauczycielami za pomoc dzieciom krzywdzonym wynika również z innych przepisów prawa, m.in. Kodeksu postępowania karnego – art. 304, Kodeksu karnego – art.162, Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, art. 12, Kodeksu postępowania cywilnego –art. 572, Konwencji o Prawach Dziecka.

Zgodnie z Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z 10 czerwca 2010 r. oraz z dnia 9 marca 2023 r. przemoc w rodzinie należy rozumieć jako:

„jedenrazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej; członków rodziny; przez określenie członków rodziny należy rozumieć osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz.553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Wyróżnia się 4 podstawowe formy krzywdzenia:

1. Przemoc fizyczna

Przemoc, w wyniku której dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko lub ze strony osoby, której dziecko ufa bądź która ma nad nim władzę. Nieprzypadkowe zranienie polegające na przykład na: popychaniu, szarpaniu, policzkowaniu, szczypaniu, kopaniu, duszeniu, biciu otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewaniu wrzątkiem lub substancjami żrącym, użyciu broni, ostrych narzędzi. Może być czynnością powtarzalną lub jednorazową.

Zauważalne symptomy przemocy fizycznej:

- ślady palców i przedmiotów na ciele dziecka,
- okrągłe punktowe poparzenia,
- opuchlizna, złamania, zwichnięcia,

- skarpetkowe odparzenia,
- siniaki w nietypowych miejscach ciała dziecka, np. okularowe w okolicy oczu.

Pośrednio obserwowane zachowania dziecka:

- lęk przed rozebraniem się,
- lęk przed dotykiem drugiej osoby,
- strój nieadekwatny do pory roku i pogody (długie rękawy, kiedy jest ciepło),
- nadmierna apatia lub agresja,
- noszenie ciemnych okularów, także przy braku słońca.

Wzmożony nacisk na obserwację symptomów i zachowania dziecka, jeśli pracujemy z uczniem/ dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

2. Przemoc psychiczna

Chroniczna, нефizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a osobą dorosłą, obejmująca zarówno działania jak i zaniechania.

Formy przemocy psychicznej:

- niedostępność emocjonalna,
- zaniedbywanie emocjonalne,
- relacja z dzieckiem oparta na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu,
- nieodpowiedzialne rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem,
- niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności dziecka i granic psychicznych pomiędzy osobą dorosłą a dzieckiem.

Objawy przemocy psychicznej:

- zaburzenia mowy (wynikające z napięcia nerwowego),
- psychosomatyczne (ból jelitowo– żołądkowy, ból i zawroty głowy),
- moczenie i zanieczyszczanie się,
- ból mięśni, nadmierna potliwość, zaburzenia snu,
- brak poczucia pewności siebie, niska samoocena, wycofanie,
- depresja, fobie, lęki,
- zachowanie destrukcyjne,

- kłopoty z kontrolą emocji,
- poczucie krzywdy i winy, nieufność do innych,
- problemy szkolne, zachowania agresywne w stosunku do innych osób.

3. Wykorzystanie seksualne

Włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, i/lub na którą nie jest odpowiednio dojrzałe rozwojowo i nie może się zgodzić w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi, społecznymi. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność (np. prezentowanie treści o tematyce pornograficznej, robienie zdjęć lub filmów z udziałem dziecka bez odzieży, komentowanie dziecka w sposób erotyczny, proponowanie relacji intymnych, dotykane w miejscach intymnych, zmuszanie do oglądania nagości i/lub dotykania przez dziecko, ocieranie, kontakty oralne) wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności i władzy.

Konsekwencje przemocy seksualnej:

Somatyczne:

- infekcje dróg moczowo - płciowych bez podłoża organicznego,
- urazy zewnętrznych narządów płciowych: zaczerwienienia, otarcia naskórka, bolesność,
- urazy około odbytowe i pochwy,
- ból przy oddawaniu moczu czy kału, np. krwawe stolce, krwawienie z narządów rodnych,
- upławy,
- infekcje jamy ustnej,
- urazy ciała związane ze stosowaną przemocą fizyczną,
- infekcje przenoszone drogą płciową (np. weneryczne, grzybicze, HIV),
- niezrozumiałe pojawienie się dolegliwości somatycznych, np. bólów brzucha, głowy,
- wymiotów, nudności, nietrzymanie kału i moczu,

- spadek apetytu,
- trudności związane z siedzeniem lub chodzeniem,
- przerwanie błony dziewiczej,
- ciąża.

Poznawcze, emocjonalne, behawioralne:

- zbytnia erotyzacja dziecka, znajomość zachowań seksualnych charakterystycznych dla osób dorosłych,
- prowokacyjne zachowania seksualne zarówno w stosunku do dorosłych, jak i rówieśników,
- zachowania masturbacyjne,
- erotyczne rysunki lub zabawy dziecka,
- zaburzenia snu, lęki nocne, koszmary nocne,
- zaburzenia przyjmowania pokarmu,
- u małych dzieci zachowania o charakterze regresywnym, takie jak moczenie się, ssanie palca, kiwanie,
- izolowanie się, zamykanie się w sobie,
- lęki, strach, fobie, nerwice, depresje, przygnębienie, smutek,
- lęki związane z daną płcią, np. wobec rodzica danej płci,
- zachowania agresywne i (lub) autodestrukcyjne (próby samobójcze, samobójstwa),
- nadpobudliwość ruchowa,
- poczucie winy, krzywdy.

4. Zaniedbywanie

Chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych dziecka i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju. Do zaniedbywania dochodzi w relacji dziecka z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka.

Objawy zaniedbania:

- częsta absencja w szkole lub przedszkolu,
- wagarowanie,

- brak przyborów szkolnych,
- ubiór nieadekwatny do pory roku,
- niedożywienie,
- zaniedbanie pod względem higienicznym i zdrowotnym (brudna skóra, rażąco małych rozmiarów odzież, przewlekłe nieleczone choroby, nie zażywanie niezbędnych leków, koniecznych badań, zaburzony rozwój fizyczny),
- pozostawanie na dworze bez opieki w godzinach wieczornych i nocnych (zwłaszcza młodsze dzieci),
- niedbanie o higienę snu i odpoczynku,
- apatia, bierność.

W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka pracownicy placówki podejmują rozmowę z rodzicami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich do szukania dla siebie pomocy. Pracownicy monitorują sytuację i dobrostan dziecka.

W przypadku podjęcia przez pracownika placówki podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone, pracownik ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji wychowawcy klasy i pedagogowi/ psychologowi lub dyrekcji.

Pedagog/psycholog wzywa opiekunów dziecka, którego krzywdzenia podejrzewa i informuje ich o podejrzeniu. Informuje również rodziców/opiekunów o obowiązku placówki zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka do Sądu Wydział Rodzinny i Nieletnich. Pedagog/psycholog sporządza opis sytuacji szkolnej/ przedszkolnej i rodzinnej dziecka na podstawie rozmów z dzieckiem, nauczycielami, wychowawcą i rodzicami i zgłasza wniosek o wgląd w sytuację rodziny do Sądu Wydział Rodzinny i Nieletnich. Udziela dziecku wsparcia w placówce lub jeśli istnieje taka potrzeba kieruje dziecko do specjalistycznej placówki przez zawiadomienie Policji. W zależności od zdiagnozowania sytuacji pedagog/psycholog w porozumieniu z dyrekcją placówki podejmuje decyzje o uruchomieniu procedury „Niebieskiej Karty” i zawiadamia Ośrodek Pomocy Społecznej. Wszyscy pracownicy placówki, którzy podjęli informacje o krzywdzeniu dziecka są zobowiązani do zachowania tych informacji w tajemnicy.

Zasady ochrony wizerunku dziecka

Placówka zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych dzieci zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Placówka, uznając prawo dziecka do prywatności

i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku dziecka. W naszych działaniach kierujemy się odpowiedzialnością wobec utrwalania, przetwarzania, używania i publikowania wizerunków dzieci. Dzielenie się zdjęciami i filmami z naszych aktywności służy celebrowaniu sukcesów dzieci, dokumentowaniu naszych działań. Rodzice/opiekunowie prawni wyrażają lub nie wyrażają pisemną zgodę na wykorzystywanie wizerunku ich dzieci. Unikamy podpisywania zdjęć i nagrań informacjami identyfikującymi dziecko z imienia i nazwiska. Jeśli konieczne jest podpisanie dziecka to używamy tylko imienia. Zmniejszając ryzyko niestosownego wykorzystania zdjęć/nagrań dbamy by wszystkie znajdujące się na zdjęciu/naganiu dzieci były ubrane, a sytuacja zdjęcia/nagrania nie była dla dziecka ośmieszająca, poniżająca lub stawiała go w negatywnym kontekście. Zdjęcia/nagrania koncentrują się na czynnościach wykonywanych przez dzieci i w miarę możliwości przedstawiają dzieci w grupie. W sytuacji, gdy rejestracja wydarzenia zostanie zlecona osobie zewnętrznej dbamy o to by osoba/firma rejestrująca przestrzegła niniejszych wytycznych. Jeśli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, impreza publiczna, zgoda rodziców/opiekunów prawnych dziecka nie jest wymagana.

W sytuacjach, w których rodzice/opiekunowie lub widzowie szkolnych/przedszkolnych wydarzeń i uroczystości rejestrują wizerunki dzieci do prywatnego użytku, powinni zostać poinformowani o konieczności uzyskania zgody rodziców/opiekunów prawnych dziecka na wykonania zdjęcia/nagrania. Zdjęcia/nagrania nie powinny być udostępniane w mediach społecznościowych, ani na serwerach otwartych, chyba, że rodzice/opiekunowie prawni wyrażą na to zgodę.

W sytuacji, gdy przedstawiciele mediów będą chcieli zarejestrować organizowane przez placówkę wydarzenia i opublikować zebrany materiał, muszą zgłosić taką prośbę wcześniej i uzyskać zgodę dyrekcji. W takiej sytuacji należy upewnić się, że rodzice/opiekunowie prawni dziecka udzielili pisemnej zgody na rejestrowanie wizerunku dziecka.

W przypadku nie wyrażenia przez rodzica/opiekuna prawnego zgody na rejestrowanie wizerunku dziecka decyzja ta będzie respektowana, a wychowawca klasy/grupy ustali z rodzicem/prawnym opiekunem, w jaki sposób nie wykluczający dziecka z wydarzeń, decyzja ta będzie uszanowana. Materiały zawierające wizerunki dzieci przechowywane są zgodnie z standardami ochrony danych.

Zasady bezpiecznego korzystania z internetu i mediów elektronicznych

Infrastruktura sieciowa placówki umożliwia dostęp do internetu pracownikom, jak i dzieciom w czasie zajęć. Rozwiązania organizacyjne na poziomie placówki bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa. Wyznaczona osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo w sieci w placówce zabezpiecza sieć internetową przed niebezpiecznymi treściami poprzez instalację i aktualizację odpowiedniego nowoczesnego oprogramowania. Istnieje regulamin korzystania z pracowni komputerowych oraz korzystania z internetu przez dzieci. Nauczyciele informatyki oraz wszyscy wychowawcy i nauczyciele informują i edukują cyklicznie dzieci na temat bezpiecznych zasad korzystania z internetu i mediów elektronicznych. Nauczyciele czuwają nad bezpieczeństwem korzystania z internetu podczas zajęć. Placówka zapewnia stały dostęp w pracowniach komputerowych do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpiecznego korzystania z internetu.

Standard II – placówka monitoruje, edukuje i angażuje swoich pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu dzieci

PERSONEL

Niniejszy dokument reguluje zasady postępowania pracowników Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 1 w Poznaniu (zwanych dalej pracownikami placówki) w przypadku zapobiegania działaniom krzywdzącym dziecko.

Zasady bezpiecznej relacji dorosły-dziecko

1. W procesie rekrutacyjnym na stanowisko pracownika szkoły i przedszkola prowadzona jest ocena przygotowania kandydatów do pracy z dziećmi oraz sprawdzane są ich referencje. Każdy nowy pracownik ale także osoby współpracujące z Zespołem (wolontariusze, studenci itp.) sprawdzani są w Krajowym Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Niezbędne jest również w przypadku nauczycieli dostarczenie dokumentów o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego, o niestosowaniu przemocy seksualnej, oraz podpisanie zgody dot. „Standardów Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem”. W przypadku rekrutacji na stanowisko pracownika z obsługi i administracji kandydat składa oświadczenie o niekaralności (wzór w załączniku).

2. Pracownicy dbają o bezpieczeństwo dzieci podczas pobytu w placówce, są uważni na sytuacje związane z zagrożeniem zdrowia i życia, sprawdzają samopoczucie dziecka.
3. Pracownicy nieustannie poszerzają swoją wiedzę i doskonałą umiejętności pomocowe dot. pracy z dziećmi z zaburzeniami rozwojowymi i niepełnosprawnościami. Profesjonalne podejście do pracy zespołowej, tworzącej całościowe spojrzenie na człowieka (uwzględnianie umiejętności rozwojowych dzieci, wynikających z niepełnosprawności).
4. Nauczyciele organizują zajęcia zapewniające dzieciom wszechstronny rozwój, zadania i działania dostosowane są do potrzeb i możliwości poszczególnych dzieci.
5. Pracownicy towarzyszą dzieciom w sytuacjach trudnych, wspierają w poszukiwaniu rozwiązań.
6. Pracownicy podejmują działania wychowawcze mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw – wyrażania emocji w sposób nie krzywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych, promowanie zasad życzliwych, opartych na szacunku interakcjach.
7. Dzieci są zapoznawane z zasadami regulującymi funkcjonowanie grupy uwzględniającymi prawa dziecka (tworzenie kontraktu klasowego/ grupowego uwzględniającego wartości szkoły i przedszkola zgodne ze Standardami Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem).
8. Pozytywne zachowania dzieci wzmacniane są poprzez nagradzanie: słowne (pochwała indywidualna, pochwała w obecności dzieci), wpisy pochwał do dziennika, indywidualne systemy motywacyjne.
9. W każdej sytuacji dziecko jest informowane o konsekwencji zachowania i możliwych działaniach naprawczych.
10. Niedopuszczalne są zachowania z obszarów przemocowych: cielesne (szarpanie, bicie, popychanie), słowne (wyzywanie, wyśmiewanie), zmuszanie, negowanie uczuć. Pracownik placówki nie krzyczy na dziecko, wyjątek stanowią sytuacje wynikające z bezpieczeństwa dziecka lub innych dzieci.
11. Bezpośredni kontakt z dzieckiem oparty jest na poszanowaniu intymności dziecka. Zasady bezpośredniego kontaktu z dzieckiem ustalane są z rodzicami lub opiekunem prawnym z poszanowaniem zdania obu stron. Istnieją sytuacje, w których kontakt fizyczny z

dzieckiem może być stosowany i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu, jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia wiek dziecka, płeć, etap rozwojowy, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie do jednego dziecka może być nieodpowiednie wobec innego dziecka. Dorosły w kontakcie z dzieckiem kieruje się swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję dziecka, pytając o jego zgodę na kontakt fizyczny np. przytulenie i zachowując świadomość, że nawet przy dobrych intencjach dorosłego, taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez dziecko lub osoby trzecie. W szczególnych przypadkach uzasadnione jest użycie siły przez pracownika szkoły w celu przerwania zachowań ucznia, które zagrażają życiu i zdrowiu jego samego lub innych uczniów/dzieci. Jednocześnie placówka dba o nietykalność cielesną dzieci.

12. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec dziecka dorosły unika innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z dzieckiem. Dotyczy to zwłaszcza pomaganiu dzieciom w ubieraniu się i rozbieraniu, jedzeniu, myciu, przewijaniu i w korzystaniu z toalety.
13. Podczas dłuższych niż jednodniowa wyjazdów i wycieczek niedopuszczalne jest spanie z dzieckiem w jednym łóżku lub w jednym pokoju.
14. Placówka zapewnia swoim pracownikom podstawową edukację na temat ochrony dzieci przed krzywdzeniem i pomocy dzieciom w sytuacji zagrożenia, w zakresie:
 - rozpoznawania symptomów krzywdzenia dzieci,
 - procedur interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia,
 - odpowiedzialności prawnej pracowników zobowiązanych do interwencji,
 - procedury „Niebieskiej Karty”,
15. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek zagrożeń bezpieczeństwa każdy pracownik jest zobowiązany, w miarę możliwości im przeciwdziałać oraz natychmiast powiadomić o nich dyrektora placówki bądź psychologa/pedagoga szkolnego.

16. Dyrektor placówki prowadzi okresowe ewaluacje swoich pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu dzieci, są to obserwacje uczestniczące i hospitacje.

17. Pracownicy placówki w codziennych kontaktach z dziećmi kierują się szacunkiem, akceptacją i życzliwością rozumianymi jako:

- osoba dorosła uwzględnia indywidualne potrzeby dziecka,
- osoba dorosła zwraca się do dziecka językiem zrozumiałym i empatycznym,
- osoba dorosła nie wyraża krytycznych, ośmieszających opinii, uwag i sądów wobec dziecka, jest uważna na konteksty sytuacyjne i nie rozmawia z innymi pracownikami o uczniach szkoły lub dzieciach z przedszkola przy innych dzieciach,
- osoba dorosła w żaden sposób nie dyskryminuje dziecka,
- osoba dorosła traktuje dzieci równo bez względu na ich płeć, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd,
- osoba dorosła unika faworyzowania dzieci,
- osobie dorosłej nie wolno nawiązywać z dzieckiem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych, ani składać propozycji o nieodpowiednim charakterze, ani udostępniać treści erotycznych i pornograficznych,
- osobie dorosłej nie wolno proponować dziecku alkoholu, wyrobów tytoniowych i innych substancji psychoaktywnych i nielegalnych oraz nie wolno dorosłemu używać tych substancji w obecności dzieci,
- osoba dorosła nie przekazuje informacji na temat funkcjonowania dziecka i jego zachowań jego rodzicom w obecności dziecka lub innych rodziców,
- osoba dorosła nie wykorzystuje przewagi fizycznej wobec dziecka (nie bije, nie szarpie, nie stosuje siły fizycznej),
- osoba dorosła nie wykorzystuje przewagi statutowej, swojej rangi nauczyciela i nie nadużywa możliwości karania dziecka ocenami niedostatecznymi, uwagami z zachowania, nie szantażuje dziecka możliwością wpisania negatywnej oceny, uwagi, ale ustala i komunikuje dzieciom jasne kryteria oceniania z przedmiotu i zachowania i stosuje się do nich,

- osoba dorosła dostosowuje wymagania edukacyjne do aktualnych możliwości dziecka i wspiera go w samodzielnej realizacji,
- osobie dorosłej nie wolno utrzymywać wizerunku dziecka dla celów prywatnych,
- osoba dorosła nie publikuje wizerunku dziecka na swoich mediach społecznościowych
- osoba dorosła bezwzględnie chroni danych osobowych dziecka, w tym przede wszystkim nie ujawnia jego diagnozy, nie rozmawia z innymi rodzicami na temat sytuacji rodzinnej, materialnej, czy zdrowotnej dziecka, czy członków jego rodziny,
- osoba dorosła nie przekazuje bez zgody rodziców/prawnych opiekunów dziecka, informacji na temat: adopcji, przysposobienia, stwierdzonej niepełnosprawności dziecka,
- osobie dorosłej nie wolno przyjmować pieniędzy oraz prezentów od dziecka ani rodziców/opiekunów dziecka. Nie dotyczy to okazjonalnych podarków związanych ze świętami w roku szkolnym np. kwiatów, prezentów składkowych, czy drobnych upominków,
- osobie dorosłej nie wolno nawiązywać kontaktu z dziećmi poprzez przyjmowanie bądź wysyłanie zaproszeń w mediach społecznościowych,
- w trakcie lekcji i zajęć osobiste urządzenia elektroniczne powinny być wyłączone lub wyciszone,
- osoba dorosła zaprasza dziecko do życzliwego kontaktu opierającego się na obustronnym poszanowaniu granic osobistych, budując profesjonalną relację zgodną z obyczajowością (inne zachowania opiekuńcze wynikające ze statutu rodzica, inne od niespokrewnionej osoby dorosłej pełniącej funkcję wychowawczą).

Standard III - w placówce istnieją procedury zgłaszania podejrzenia oraz podejmowania interwencji w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dziecka

PROCEDURY

Placówka wypracowała procedury, które należy podjąć w sytuacji krzywdzenia dziecka lub zagrożenia jego bezpieczeństwa ze strony pracowników, członków rodziny, rówieśników lub osób obcych.

Placówka dysponuje danymi kontaktowymi lokalnych instytucji i organizacji, które zajmują się interwencją i pomocą w sytuacjach krzywdzenia dziecka oraz zapewnia do nich dostęp wszystkim pracownikom w pokoju pedagoga/ psychologa, wicedyrektora i sekretariacie.

W gablotach przy sekretariacie i przy pokoju pedagoga/psychologa wyeksponowane są informacje dla dzieci i rodziców na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.

W przypadku zgłoszenia krzywdzenia przez dziecko, pracownika szkoły i/lub osoby dorosłej z otoczenia dziecka podejmujemy działania interwencyjne:

Pierwszy krok: poinformowanie dyrekcji placówki i/lub pedagoga /psychologa

Dyrekcja lub na zlecenie pedagog / psycholog są zobowiązani do uruchomienia profesjonalnej relacji pomocowej, polegającej na zapewnieniu bezpieczeństwa dziecku i poszanowaniu jego godności. Działania pozostają w zgodzie z aktualnie obowiązującymi przepisami.

Prowadzona jest rzetelna diagnoza sytuacji, polegająca na uzyskaniu jak najpełniejszych informacji o sytuacji. Osoba zgłaszająca krzywdzenie dziecka sporządza notatkę służbową „karta zdarzenia”. W karcie zdarzenia umieszczamy datę zdarzenia lub podjęcia informacji o krzywdzeniu dziecka, imię i nazwisko nauczyciela/pracownika interweniującego lub będącego świadkiem zdarzenia, imię i nazwisko ucznia, którego dotyczy zdarzenie, miejsce zdarzenia i przebieg zdarzenia.

Wywiad nakierowany na dostarczenie informacji:

- Kto krzywdzi dziecko?
- Co się wydarzyło?
- Dlaczego mnie to niepokoi?
- Jakie są formy krzywdzenia?
- Gdzie i kiedy ma miejsce krzywdzenie (szkoła, dom, inne)
- Od jak dawna trwa krzywdzenie?
- Jak często dochodzi do krzywdzenia?
- Jak intensywne jest krzywdzenie? (czas trwania, częstotliwość, jaki jest obraz/siła obrażeń)

- Jak krzywdzenie wpływa na dziecko?
- Co wiem o dziecku – jakie potrzeby ma dziecko? (choroby i zaburzenia współistniejące)
- Jak dziecko funkcjonuje w sytuacji krzywdzenia?
- Czy ktoś jeszcze wie o krzywdzeniu?
- Czy były już podejmowane próby pomocy dziecku? Jaki przyniosły efekt?
- Czy w środowisku rodzinnym jest osoba dorosła wspierająca dziecko?
- Jak ja mogę pomóc dziecku?
- Kto jeszcze może pomóc dziecku – jakie instytucje mogę zaangażować?
- Opisać jakie działania zostały podjęte. Do kogo została przekazana sprawa, jeżeli wymaga podjęcia kolejnych działań.

Wzór „Karty zdarzenia” w załączniku.

Drugi krok: ZABEZPIECZENIE. Konieczne jest zbadanie bezpieczeństwa dziecka.

Jeśli w danym momencie bezpośrednio zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka, nasze działanie musi się skupić na bezpośredniej ochronie dziecka i zakładać działania mające na celu natychmiastowe wyjęcie dziecka z rodziny lub odseparowanie od pracownika placówki, u którego jest podejrzenie krzywdzenia.

Interwencyjne telefony: policja, pogotowie.

Dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego pracownik powiadamia policję, wydział rodzinny i nieletnich sądu rejonowego oraz prokuraturę rejonową o popełnieniu przestępstwa. Równoległe powiadamia pracownika socjalnego pomocy społecznej w rejonie.

Działania interwencyjne placówki mogą być realizowane w ramach trzech ścieżek:

- karnej (zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa)
- cywilnej (wniosek o wgląd w sytuację rodzinną dziecka)
- procedury Niebieskiej Karty (przemoc domowa)
- dyscyplinarnej (względem stosowania przemocy przez pracownika szkoły).

Interwencję karną należy podjąć w przypadku przestępczości na szkodę małoletnich:

- Przeciwno wolności seksualnej i obyczajowości np. zgwałcenie, wykorzystanie seksualne, prezentowanie pornografii
- Przeciwno rodzinie i opiece np. znęcanie się, porzucenie, uprowadzenie
- Przeciwno wolności np. groźba karalna, nękanie, naruszenie intymności seksualnej
- Przeciwno życiu i zdrowiu np. ciężki uszczerbek na zdrowiu, pobicie
- Przeciwno czci i nietykalności cielesnej np. zniewaga, zniesławienie.

Wzór zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwie w załączniku.

Wniosek o wgląd w sytuację rodzinną dziecka wystosowuje dyrektor placówki, do wniosku dołącza diagnozę/ opis sytuacji sporządzone przez psychologa/ pedagoga we współpracy z wychowawcą i nauczycielami. (przykładowy dokument w załączniku)

Gdy sąd rodzinny uzna, że dobro dziecka jest zagrożone, może wydać odpowiednie zarządzenia: zobowiązać rodziców do:

- współpracy z asystentem rodziny
- uczestniczenia w warsztatach umiejętności wychowawczych
- skierowania małoletniego do placówki wsparcia dziennego
- rozpoczęcia terapii rodzinnej, poradnictwa
- umieszczenia małoletniego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym, zakładzie rehabilitacji leczniczej
- nadzoru kuratora.

Interwencja do sądu rodzinnego podejmowana jest wtedy, kiedy wyczerpują się nam środki współpracy z rodziną lub rodzice nie podejmują działań na rzecz dziecka zgodnie z zaleceniami i wskazówkami.

Wszczęcie procedury Niebieskiej Karty

W przypadku podejrzenia przemocy domowej pracownik placówki (wychowawca, psycholog, pedagog) przeprowadza rozmowę z uczniem.

Rozmowa dotyczy: podtrzymywania relacji opartej na zaufaniu, udzielaniu informacji o dalszych krokach, braku zgody na bicie, dotykania bez zgody dziecka. Nazywanie, że to

poważna sprawa, która wymaga pomocy innych, zaufanych osób, np. pedagoga/psychologa. Informuje również o konieczności kontaktu z rodzicami, gwarantując dziecku bezpieczeństwo.

Samodzielnie i/lub wraz z pedagogiem/psychologiem wypełnia formularz NK-A. (w załączniku). Uprawnienia do wypełnienia formularza mają: policjant, pracownik OPS, pracownik ochrony zdrowia, pracownik oświaty, członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W przypadku stwierdzenia, że problem krzywdzenia nie wymaga sięgnięcia po środki represji karnej wobec rodziny i izolowania od niej dziecka i że możliwa jest współpraca z rodzicami:

1. Wezwania do szkoły rodziców/opiekunów prawnych ucznia na spotkanie zespołu interdyscyplinarnego (wychowawca, psycholog, dyrektor)
2. Zawiera z rodzicami kontrakt o współpracy na rzecz poprawy sytuacji dziecka i rodziny.
3. Podejmuje działania wynikające z potrzeb dziecka i rodziny w kierunku:
 - wzmocnienia dziecka, udzielenia wsparcia w sytuacji kryzysowej i traumatycznej poprzez zapewnienie mu pomocy psychologiczno- pedagogicznej na terenie placówki,
 - wspierania rodziny poprzez kierowanie do instytucji oferujących np. poradnictwo, konsultacje psychologiczne, terapię uzależnień, terapię dla sprawców przemocy, grupy wsparcia, warsztaty umiejętności wychowawczych,
 - pomocy w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych poprzez zastosowanie procedur mediacyjnych bądź kierowanie do mediatorów,
 - zabezpieczenia socjalnego poprzez kierowanie do instytucji oferujących: poradnictwo i warsztaty w zakresie metod poszukiwania prac, zorganizowani pomocy finansowej, rzeczowej, ciepłego posiłku w szkole itp.
4. Rodzice zostają poinformowani o podjęciu interwencji założenia „Niebieskiej Karty”. Przekazanie formularza NIEBIESKA KARTA-B.
5. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub odmawiają podjęcia działań proponowanych przez szkołę pedagog/ psycholog upoważniony przez dyrektora szkoły składa niezwłocznie zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do Policji, Prokuratury lub wnioszek o wgląd w sytuację rodziny do Sądu Rodzinnego i Nieletnich.

W SYTUACJI, GDY DZIECKO JEST KRZYWDZONE, DYSKRYMINOWANE NA TERENIE SZKOŁY PRZEZ PRACOWNIKA LUB INNĄ OSOBĘ DOROSŁĄ

1. Każdy pracownik szkoły, który zauważy negatywne zachowania innego pracownika w stosunku do dziecka, ma obowiązek interwencji. Informuje o braku zgody na takie zachowanie, działanie i zgłasza sytuację dyrekcji lub/i pedagogowi/ psychologowi. Dyrekcja lub wyznaczony przez dyrekcję pedagog/ psycholog przeprowadzają rozmowę z dzieckiem i osobami posiadającymi znaczące informacje w tej sprawie. Sporządzony jest opis sytuacji (notatka służbowa).
2. Pedagog/psycholog opracowuje plan pomocy dziecku, z którym zapoznaje dyrektora szkoły i wychowawcę klasy.
3. Dyrektor oraz pedagog/psycholog szkolny wdrażają działania pomocowe i profilaktyczne i monitorują je.
4. Dyrektor przeprowadza osobne rozmowy z pracownikiem i dzieckiem oraz jego rodzicami/opiekunem prawnym. Zapisuje, wraz z pracownikiem kontrakt eliminujący nieodpowiednie zachowania. Ustala plan pomocy dziecku.
5. Dyrektor, jeśli podejrzewa popełnienie przestępstwa oprócz w/w wszczyna procedury zewnętrzne: zawiadamia policję, prokuraturę lub Kuratorium w celu rozpoczęcia postępowania dyscyplinarnego
6. Gdy zaplanowane działania nie przyniosą rezultatu dyrektor podejmuje działania wynikające z Kodeksu Pracy.

Standard IV – placówka monitoruje oraz okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi standardami ochrony dzieci

EWALUACJA

Ocena podejmowanych działań interwencyjnych, w przypadku zawiadomienia o przestępstwie placówka ma prawo do uzyskania informacji o wszczęciu albo odmowie postępowania. Istnieje możliwość zgłoszenia zażalenia na bezczynności, bieżący kontakt z instytucjami, które zostały powołane we wcześniejszych etapach interwencji (OPS, policja, kurator, asystent rodziny)

MONITORING STOSOWANIA POLITYKI OCHRONY DZIECI PRZED KRZYWDZENIEM

1. Dyrektor szkoły wyznacza osobę odpowiedzialną za „Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem” i powierza jej nadzór nad jej realizacją oraz prowadzenia rejestru spraw dotyczących krzywdzenia.
2. Bieżąca wymiana informacji o rozwoju podejmowanych działań interwencyjnych w klasowych zespołach wychowawczych oraz szkolnych zespołach interdyscyplinarnych dotyczących IPET-ów (wychowawcy, nauczyciele, specjaliści, pozostałe osoby współpracujące z dzieckiem i jego rodziną).
3. Szkoła oferuje rodzicom edukację w zakresie wychowania dzieci bez przemocy oraz ochrony ich przed przemocą i wykorzystywaniem. (spotkania z rodzicami, wykorzystanie komunikacji internetowej na przekazywanie literatury, broszur tematycznych)
4. Cykliczne zebrania w zespołach klasowych i grupowych, indywidualne rozmowy z dyrekcją, psychologiem/ psychologiem.

Wskaźniki realizacji polityki ochrony małoletnich:

- dokument STANDARDY OCHRONY DZIECI PRZED KRZYWDZENIEM został przedstawiony Radzie Pedagogicznej i pracownikom obsługi i administracji oraz został podpisany przez dyrekcję placówki, przedstawiciela Rady Rodziców i samorządu uczniowskiego,
- każda nowozatrudniona osoba jest zobowiązana do zapoznania się z dokumentem,
- tekst dokumentu został opublikowany na stronie internetowej placówki, a treść jest szeroko promowana wśród pracowników, rodziców/opiekunów i dzieci poprzez działania informacyjne i edukacyjne dostosowane do grupy wiekowej odbiorców,
- placówka udostępnia materiały edukacyjne i scenariusze zajęć warsztatowych w tematyce ochrony dzieci przed krzywdzeniem,
- zajęcia edukacyjne w zakresie praw dziecka i ochrony przed krzywdzeniem zostały wpisane do programu wychowawczo-profilaktycznego,
- placówka zapewnia rodzicom/opiekunom dostęp do danych kontaktowych placówek zapewniających pomoc i opiekę w trudnych sytuacjach życiowych oraz przydatnych

informacji na temat możliwości podnoszenia umiejętności wychowawczych i ochrony dzieci przed krzywdzeniem,

- zarówno pracownicy, jak i dzieci wiedzą do kogo zwrócić się po pomoc lub przekazać informację o podejrzeniu krzywdzenia dziecka
- w placówce opracowano procedurę określającą krok po kroku jakie działania należy podjąć w sytuacji krzywdzenia dziecka lub zagrożenia jego bezpieczeństwa.

Zal. 1

pieczęć szkoły

Poznań,

Sąd Rejonowy w Poznaniu.....
(dane i pełny adres sądu)

WNIOSEK O WGLĄD W SYTUACJĘ RODZINNĄ DZIECKA

Niniejszym wnoszę o wgląd w sytuację małoletniego.....
urodzonego.....w, zamieszkałego w przy
ulicy.....

UZASADNIENIE

Zal. 2

pieczęć szkoły

Poznań, dnia

**Prokuratura Rejonowa
w Poznaniu
ul. Solna 10
61-735 Poznań**

ZAWIADOMIENIE O MOŻLIWOŚCI POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA

Niniejszym jako, zawiadamiam o możliwości popełnienia przestępstwa z art.... KK.... na szkodę ucznia tut. Szkoły, tj. małoletniego..... urodzonego dnia..... w, zamieszkałego w przez:

Dane sprawcy przemocy

polegającego na tym, że....., czym wypełnił znamiona przestępstwa stypizowanego w art. KK....

Tym samym, wnoszę o wszczęcie postępowania przygotowawczego i podjęcie niezbędnych czynności dowodowych celem pociągnięcia sprawcy do odpowiedzialności karnej.

UZASADNIENIE

Oświadczenie o niekaralności i zobowiązaniu do przestrzegania podstawowych zasad ochrony dzieci

.....

miejsce i data

JaPESEL.....

Oświadczam, że nie byłem/-am skazany/a za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości, i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie.

Ponadto oświadczam, że zapoznałem/-am się z zasadami ochrony dzieci obowiązującymi w ZS-P nr 1 i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....

podpis